

Г.А. Синицина, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕРШОГО РОКУ НАВЧАННЯ

Стандарти вищої освіти, розроблені за період з 2016 до 2018 роки, є стандартами нового покоління, які відповідають вимогам Болонського процесу і базуються на компетентністному підході. Такі стандарти орієнтують викладачів та студентів на конкретні результати, залишаючи їм достатньо самостійності у визначенні шляхів їх досягнення. Одним з таких шляхів є раціональна організація самостійної роботи студентів з використанням інноваційних форм, що дозволяє інтенсифікувати освітній процес, підвищити якість підготовки фахівців.

Відповідно до статті 47 Закону України «Про вищу освіту» «освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості». Однією з найважливіших форм цього процесу є самостійна робота, здійснення якої вимагає від здобувачів вищої освіти певних вмінь та навичок.

Як свідчить практика педагогічної діяльності, для більшості студентів першого року навчання – вчорашніх школярів, набуття додаткових знань з дисципліни, що вивчається, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення певних дослідницьких та фахових вмінь і навичок перетворюється у проблему, з якою вони стикаються вперше.

Студентська аудиторія не є учнівським класом, вона має виступати своєрідною творчою лабораторією, креативним хабом тощо. Навчання в університеті передбачає саме творчу співпрацю викладача та студента за всіма формами освітнього процесу. Така співпраця означає відповідальність першого та високі запити другого.

Слід відзначити, що до основних чинників, які впливають на ефективність результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого року навчання є: незрозуміння мети опанування додаткових обсягів інформації; труднощі у пошуку необхідної інформації та невміння її опрацювати; проблеми з розподілом часу поза університетом; недостатність методичного керівництва викладача.

Відповідно до Положення «Про організацію освітнього процесу в Харківському державному університеті харчування та торгівлі» зміст самостійної роботи студента над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Викладач визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента. Крім того, на наш погляд, одним з найважливіших завдань саме викладача дисциплін у здобувачів вищої освіти першого року навчання є мотивування та формування зацікавлення до предмета, виокремлення його значення у формуванні майбутнього фахівця. Виконання цього завдання можливе тільки за умов використання інноваційних технологій організації самостійної роботи.

Однією з інноваційних особистісноорієнтованих технологій навчання є веб-квест, основною метою якої є самостійний пошук студентами необхідної для навчання інформації. Веб-квест є інтерактивним процесом, у ході якого студенти виявляють мотиви до самостійного здобуття необхідних знань. Інтерактивна методика веб-квестів навчає знаходити необхідну інформацію, здійснювати її аналіз, систематизацію і розв'язувати поставлені задачі. Її використання є нескладним, не потребує завантаження додаткових програм або одержання специфічних технічних знань та навичок – необхідним є лише комп'ютер із доступом до Інтернету. Використання технологій веб-квест сприяє підвищенню мотивації навчання; формуванню інформаційно-комунікативної компетентності; усуненню психолого-педагогічних бар'єрів; підвищенню особистісної самооцінки; розвитку особистісних якостей; формуванню навичок роботи в команді; формуванню навичок публічних виступів і таким чином підвищує якість освіти.

Таким чином, самостійна робота студентів здатна ефективно розвивати творчу активність, творче мислення з урахуванням індивідуальних можливостей, потребує постійної самоосвіти та самовдосконалення, а інформаційно-освітнє середовище, яке створюється за допомогою інтеграції сукупності інноваційних та традиційних форм навчання визначає самостійну роботу студента як більш незалежну, пріоритетну та творчу.